ספרי׳ — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

•

מכבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

מטו״מ

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק חי

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק״

כפר חב״ד ב׳

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

שנת המאה וחמישים להסתלקות־הילולא של כ״ק אדמו״ר ה„צמח צדק״ נ״ע

שבעים שנה להסתלקות־הילולא של כ״ק הרלוי״צ זללה״ה

לזכות

הרה״ת ר׳ **ירחמיאל** שיחי׳ **וואלאוויק**

ליום הולדתו ח״י תמוז

הוו״ח ר׳ **אברהם בן-ציון** שיחי׳ **אלברכט**

ליום הולדתו, כ״ג תמוז

בן דודי הרה״ת ר׳ **לוי** שיחי׳ **לשס**

ליום הולדתו כ״ו תמוז

הרה״ת ר׳ **אברהם צמח הלוי** שיחי׳ **ראזענפעלד**

ליום הולדתו, ש״ק פ׳ מטו״מ, ב׳ מנ״א

הת׳ **מנחם מענדל** שיחי׳ **סטראל**

ליום הולדתו, ש״ק פ׳ מטו״מ, ב׳ מנ״א

הוו״ח ר׳ **ראובן הכהן** שיחי׳ **קאפלאן**

ליום הולדתו, ח׳ מנ״א

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק

ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו״ר

*

נדפס ע״י ידידיהם

הרה״ת ר׳ **יוסף יצחק הלוי** וזוגתו מרת **גיטל רחל** שיחיו **שגלוב**

הי׳ שותף בהפצת עניני ״משיח וגאולה״!!!

להקדשות ולפרטים נוספים:

טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)

אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula*!!!
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
http://www.torah4blind.org

מטות

א. פירוש רש"י על „בדבר בלעם", והשאלות על כך

מן הפסוק[1] „הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר מעל בה'...", מצטט רש"י את המילים „בדבר בלעם", ומפרש: „אמר להם: ואפילו אתם מכניסים כל המונות[2] שבעולם אין אתם יכולים להם, שמא מרובים אתם מן המצרים שהיו שש מאות רכב בחור[3], בואו אשיאכם עצה, אלקיהם של אלו שונא זמה הוא... כדאיתא בחלק[4] ובספרי...[5]".

מובן, שרש"י צריך לפרש כאן בכלל שזו היתה עצת בלעם, למרות שהוא כבר פירש זאת בפרשת בלק[6] על דברי בלעם „לכה איעצך" (וכן על הפסוק[7] „ויחל העם לזנות אל בנות מואב[8]"), כי פסוקנו הוא המקור שממנו למדים זאת, כפי שאומר רש"י על הפסוק „לכה איעצך": „תדע שבלעם השיא עצה זו להכשילם בזמה שהרי נאמר הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם.

אך צריך להבין לשם מה הוא מאריך ואומר „אמר להם אפילו אתם מכניסים כל המונות שבעולם .. רכב בחור":

א) מדוע חשובים פרטים אלו להבנת הפסוק?

ב) אם רוצה רש"י, מסיבה כל שהיא, להביא את החלק מדברי בלעם, הרי מתאים יותר להביא זאת במקום שהוא מפרש את הענין בפעם הראשונה – על „לכה איעצך"?

ב. הדיוקים בדברי רש"י

כן יש להבין מספר דיוקים בדברי רש"י:

א) בדברי בלעם „אפילו אתם מכניסים כל המונות שבעולם אין אתם יכולים להם" כי „שמא מרובים אתם מן המצרים", אין הראיה ממין הנידון. אמנם, „אתם" בלבד אינכם „מרובים מן המצרים", אך ביחד עם „כל המונות שבעולם" הם בודאי מרובים מן המצרים, כי המצרים הם אומה אחת בלבד, וככל שיהיה „המונה" מרובה[9], בכל־זאת זה פחות מ„כל המונות שבעולם"?

יותר מכך: כבר נאמר לפני כן[10], שמשה רבינו אמר לקדוש־ברוך־הוא „ואמרו הגויים... מבלי יכולת ה' להביא...", ו„אינו דומה פרעה לשלשים ואחד מלכים" – ופשוט, שהוא „אינו דומה" ל„כל המונות שבעולם".

ב) מצד שני: אם רש"י רוצה לתאר את כמותם וגבורתם של המצרים, מדוע הוא אומר רק „שהיו שש מאות רכב בחור", ואינו מזכיר גם את סוף הפסוק „וכל רכב מצרים ושלישים על כולו"? כפי שמובן גם בפשטות, שרק כמות גדולה ביותר של „רכב מצרים" יכלה לרדוף ולגרום למורא גדול כל־כך – „ויירא מאד"[11] – אצל „שש מאות אלף... הגברים... וגם ערב רב...[12]".

---

1) פרשתנו לא, טז.
2) בהדפוסים דפרש"י הובא בחצע"ג „ס"א האומות". אבל בדפוס ראשון ושני וכו"כ כת"י רש"י איתא „המונות", וכ"ה בהדפוסים דספרי.
3) בשלח יד, ז.
4) סנהדרין קו, א.
5) עה"פ.
6) כד, יד.
7) כה, א.
8) להעיר אשר לאח"ז ממשיך „את המדינית" (כה, ו) „המדינים גו' בנכליהם גו'" (כה, יז־יח) נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים (פרשתנו לא, ב. וראה פרש"י) ואומר עליהן „הן הנה היו גו'" ואין רש"י מתרץ זה – כי כבר פירש שבלק הי' מנסיכי מדין וגם מלך למואב (בלק כב, ד).
9) וגם לדעת המכילתא (בשלח יד, ה. שמו"ר פט"ו, יוד) „שהי' פרעה שולט מסוף העולם ועד סופו" הרי נאמר בפסוק (שם, ז) שהי' „כל רכב מצרים" ולא של כל העולם.
10) שלח יד, טו־טז ובפרש"י.
11) בשלח יד, יוד.
12) בא יב, לז־לח.

הוספה

בשורת הגאולה

לב.

ויש להוסיף ולהדגיש הקשר והשייכות דאהבת ישראל להגאולה העתידה – לא (רק) מפני שביטול הגלות הוא ע"י ביטול סיבת הגלות (שבא ע"י ההיפך דאהבת ישראל[1]), שהרי בעמדנו לאחרי סיום מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות, לאחרי סיום כל מ"ב המסעות ב„מדבר העמים"[2], נמצאים כבר „על ירדן ירחו"[3] (דרגתו של משיח ד„מורח ודאין"[4]), על סף הגאולה, בודאי שכבר נתתקנה סיבת הגלות, ולכן, ההדגשה דאהבת ישראל היא – בתור טעימה ועד להתחלה דהגאולה האמיתית והשלימה הקשורה עם נקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות, שמודגשת באחדותם של ישראל, מצד בחי' היחידה (דרגה החמישית) שבכל ישראל בשווה, שהיא ניצוץ מנשמתו של משיח[5], יחידה הכללית[6].

(משיחות ש"פ מטות־מסעי, ב' מנחם־אב תנש"א)

---

1) ראה יומא ט, ב.
2) ראה לקו"ת פרשתנו פח, ג ואילך.
3) פרשתנו לג, מח.
4) סנהדרין צג, ב. וראה לקו"ת פרשתנו פט, ב.
5) כידוע שהפסוק „דרך כוכב מיעקב" שקאי על מלך המשיח, קאי גם על כאו"א מישראל שנמשל לכוכב, כיון שבכאו"א מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח (ראה לקו"ש ח"ב ע' 599. וש"נ).
6) רמ"ז לזח"ב מ, ב. ולזח"ג רס, ב. ועוד.

לכאורה ניתן לומר, שבמילים „שש מאות רכב בחור" אין רש"י רוצה להדגיש רק את המספר העצום כשלעצמו, אלא את עובדת היותם „רכב בחור", שמכך מובן מה גדול היה מספר כל חיל ורכב מצרים, אך בכל זאת אין זה „חלק", כי אם כך, צריך היה רש"י לרמוז לכך על־ידי הוספת המילה „וגו'", או לפחות, לא היה צריך להשתמש בביטוי „שהיו שש מאות...", המאפשר מחשבה שזהו כל החיל, אלא בביטוי אחר, בדומה לספרי[13], שממנו ניתן להבין שמדובר במספר גדול יותר מן המוזכר?

ג) מהי כוונת הביטוי „בואו ואשיאכם עצה"?

ד) רש"י מוסיף ואומר „(וכו') כדאיתא בחלק ובספרי". בפשטות, מוסב המקור למילה „וכו'" – לפרטים המאוחרים יותר המפורטים בפרק חלק ובספרי – ואין מובן: מדוע חשובים הפרטים המובאים בפרק חלק, ואין די להפנות להמשך הכתוב בספרי[14]?

ה) אף אם רוצה רש"י לציין גם את המקור מפרק „חלק", הוא היה צריך להקדים את המקור מ„ספרי", כי: (א) שם מדובר על המשך הביאור של פסוקנו; (ב) משם נלקחו כל דברי רש"י וגם תחילתם „אמר להם אפילו אתם מכניסים...", בעוד אשר ב„חלק" הפרטים הם רק בהמשך ל„אלקיהם של אלו שונא זמה הוא".

מכך מובן, שכאשר אומר רש"י „בספרי" אין הוא מתכוין לציין את המקור להתחלת פירושו „אמר להם אפילו אתם...", כי זה מובן מהפסוק עצמו בפשוטו של מקרא, ואף לא לפרטי הדברים בהמשך ל„אלקיהם של אלו שונא זמה הוא" (שפרטי עצת בלעם נמצאים ב„חלק"), אלא לענין בספרי שקשור למדובר „בחלק", דהיינו כלל הענין ל„אלקיהם של אלו שונא זמה הוא".

ג. בפסוקנו – גם „דבר בלעם" ולא רק „עצת בלעם"

ההסבר לכך הוא: ההבדל בפשטות בין הפסוק בפרשתנו לבין הפסוק בפרשת בלק הוא: בפרשת בלק נאמר „לכה איעצך", ולכן מפרש רש"י רק „ומה היא העצה – אלקיהם של אלו שונא זמה...". לעומת זאת בפסוק שבפרשתנו לא כתוב „בעצת בלעם", אלא „בדבר בלעם", ומובן שיחד עם העצה נאמר גם „דבר", דבור של בלעם[15] הקשור לעצה[16].

ומכך שהפסוק אמור בקשר לטענת משה מדוע לא הרגו במלחמה גם את הנשים, מובן, ש„דבר בלעם" קשור דוקא לכאן.

ולכן אין רש"י מפרש רק את עצת בלעם, אלא גם את „דבר בלעם" – „אמר להם אפילו אתם מכניסים כל המונות שבעולם אין אתם יכולים להם...", שהביא לעצת בלעם: „אלקיהם של אלו שונא זמה...".

ההסבר לכך הוא: טענת משה „החייתם כל נקבה הן הנה היו לבני ישראל... על דבר פעור ותהי המגפה בעדת ה'" לא היתה רק על כך שבעבר הן הכשילו את ישראל וגרמו למגפה[17]. הטענה היתה בקשר למלחמה שהתנהלה עתה נגד מדין, ולכן „ויקצוף משה

13) עה"פ, שמביא ל' הכתוב „ויקח (שש מאות גו')" שאפ"ל שכוונתו לכל הכתוב, משא"כ בפרש"י.

14) זה שברש"י בלק (כד, יד) כ' „כדאיתא בחלק" ולא הביא הספרי דשם (כה, א) – י"ל בפשטות כי ב„חלק" הוא בהמשך להכתוב „לכה איעצך" ומפורש עצת בלעם בזו. משא"כ בספרי שליתא שם שהי' ע"י עצת בלעם. וגם בפסוק כה, א צריך לפרש שהי' ע"י עצת בלעם, שעפ"ז מובן ההמשך להכתובים שלפנ"ז. וראה לקמן הערה 27.

15) ראה ספרי כאן: „מה הי' דבר בלעם כו'".

16) להעיר שבת"א כאן „בעצת בלעם". ועד"ז בתיב"ע „בעיצתא דבלעם". ובפ' בלק שם כתב דרשת רז"ל ע"ז. וגם בת"א פי' „אמלכינך מה דתעבד". ואכ"מ.

17) והיינו שבסיבתם היתה המלחמה (ראה אברבנאל ומלבי"ם כאן) דאז הי' מספיק שיאמר רק עצת בלעם „אלקיהם של אלו שונא זמה כו'".

ענינים אלו דוקא במלחמת מדין ולא בכל הציווים האחרים?

לפי הביאור שלעיל על דברי רש"י מובן: מלחמת מדין נגד ישראל היתה בשני אופנים: א) הם רצו להילחם ולהכניע את ישראל, ובהתאם לכך באה „נקמת בני ישראל", ב) עצת בלעם „אלקיהם של אלו שונא זמה..." – וכנגד זאת באה „נקמת ה'".

ולפיכך: הקדוש־ברוך־הוא המדקדק בכבודן של ישראל, מדגיש מתוך השניים את „נקמת בני ישראל", את כוונתם להכניע את ישראל. ואילו משה רבינו, המדקדק על כבודו של הקדוש־ברוך־הוא, מדגיש „נקמת ה'" – שגם הכשלתם את ישראל היתה באמצעות פעולה נגד „אלקיהם של אלו", אשר „שונא זמה הוא...", עד הכשלתם בעבודה זרה – בבעל פעור.

לפי זה מובן גם פירושו של רש"י על „נקמת ה'" – „שהעומד כנגד ישראל כאילו עומד כנגד הקדוש־ברוך־הוא"[34], שהתורה אומרת זאת דוקא במלחמת מדין, כי בה ראו שמלחמתם „נגד ישראל" היתה גם עמידה „נגד ה'"[35] – בהכשילם את ישראל בזמה, ועל ידי כך בעבודה זרה –

לכן אומרת התורה דוקא כאן בפרשת מטות „בדבר בלעם", ולא רק בעצת בלעם, כי על ידי כך מובנת כוונת מלחמת מדין, שהיא נקמת ה' ונקמת בני ישראל.

(משיחת ש"פ מטו"מ תשל"ה)

34) שבפשוטו בא לתרץ הסתירה (ראה שפ"ח שם).

35) להעיר מתנחומא ובמדב"ר שם: אמר משה רבון העולם אם היינו ערלים כו' לא היו שונאים אותנו כו' אלא בשביל תורה (מצוות) שנתת לנו.

לזכות

כ"ק אדונינו מורינו ורבינו מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז **יחי**, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל **'ביאת דוד מלכא משיחא'**

יחי אדונינו מורינו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

על פקודי החיל... הבאים מצבא המלחמה". כלומר, המדינים שלחו את „בנותיהם לזנות" כדרך להלחם בישראל ולהכחידם[18] ר"ל, עשו זאת ב„דבר בלעם": במלחמה גשמית אי אפשר לנצח את ישראל, כי „אפילו אתם מכניסים כל המונות שבעולם...", ולכן „בואו ואשיאכם עצה אלקיהם של אלו שונא זמה", יוצא, שבנות מדין ניהלו בפועל את מלחמת מדין כנגד ישראל.

ולכן חשוב כאן גם „דבר בלעם", ולא רק עצת בלעם בלבד.

ד. בלעם שלל בדבריו גם גבורה רוחנית נגד ישראל

לפי זה מובן מדוע מביא רש"י את פרטי דברי בלעם:

אמר להם אפילו אתם מכניסים כל המונות שבעולם אין אתם יכולים להם – ועל כך לא היה צריך להביא להם שום הוכחה, כי בלק כבר ראה, שאפילו את סיחון ועוג, המלכים החזקים ביותר שאין כל אדם יכול לכבשם[19], ואשר אותם שכרו[20] כדי להגן מפני בני־ישראל – גם אותם ניצחו ישראל באופן נפלא ביותר, כך שכל גבורת סיחון ועוג לא היה לה כל ערך[21], יודעים הם, איפוא, שגבורה גשמית, הן ריבוי בכמות והן עוצמה באיכות, לא תועיל להם להתגבר על ישראל.

אך בלק ומדין סברו שניתן יהיה לנצח את ישראל במלחמה רוחנית: כלומר, כשם ששכרו את בלעם לגרש את ישראל: „לכה נא ארה לי את העם הזה"[22] בכח הרוחני שהיה לו, בהיותו נביא, „יודע דעת עליון" – כך הם חשבו לאחר מכן (כאשר בלעם לא יכול היה להועיל), לחפש אנשים אחרים עם כוחות רוחניים חזקים יותר כדי להתגבר על ישראל.

על כך ענה להם בלעם „שמא מרובים אתם מן המצרים שהיו שש מאות רכב בחור", בכך הוא לא התכוין להדגיש את הכמות של שש מאות, את הגבורה הגשמית והכמות הרבה של חיל מצרים, אלא את גבורתם הרוחנית – כפי שמפרש רש"י[23] שבהמות הרכב היו „מהירא את דבר ה'" – ולמרות זאת לא הועיל הדבר וכאשר התחילו עם בני־ישראל היה סופם מר.

וממילא מובן, שאין טעם לחפש אנשים בעלי מעלה רוחנית ולהתגבר באמצעותם על ישראל, כי בענין זה אין הם „מרובים מן המצרים", אשר היו „ירא את דבר ה'", ולא יכלו לעשות דבר נגד ישראל[24].

לגבי הדבר שיכול להועיל אמר להם בלעם „בואו ואשיאכם עצה" – קירבו אלי ואייעץ לכם בחשאי „אלקיהם של אלו שונא זמה...", ועל־ידי כך תשיגו את מבוקשכם.

---

18) אף שבלק אמר מתחלה רק „ואגרשנו מן הארץ" (בלק כב, ו ובפרש"י שם, יא) הרי כוונת בלעם ומדין בכלל הי' „וגרשתיו מן העולם" (פרש"י שם). ובפרש"י שם כג, יט: ואתה (בלק) סבור להמיתם במדבר. וראה פרש"י פרשתנו לא, ב.

19) ראה פרש"י חקת כא, כג.

20) ראה פרש"י בלק כב, ה.

21) ראה פרש"י ס"פ חקת.

22) בלק כב, ו ובפרש"י. וראה פרש"י שם, ד.

23) בשלח יד, ז. ואף שכל הבהמות, גם של „כל רכב מצרים", היו מהירא את דבר ה' (פרש"י שם) הרי – (עיקר) הק"ו הוא מאלה שהיו „בחור – נבחרים" בכל (גם ב„ירא את דבר ה").

וראה פרש"י וארא ט, יו"ד: „והירא את דבר ה' הניס את מקנהו .. וכן שנוי' במכילתא אצל ויקח שש מאות רכב בחור". וראה לקו"ש חט"ז [המתורגם] ע' 158 ואילך.

24) ואולי י"ל שגם תחלת דיבורו של בלעם „אפילו אתם מכניסים כל המונות שבעולם אין אתם יכולים להם" אין כוונתו רק לשלול נצחון ע"י הכמות אלא גם שב„כל המונות שבעולם" בודאי יש בהם הרבה ירא ה' שבזכותם ינצלו (וע"ד מש"נ בסדום ועמורה (וירא יח, כג ואילך) שבזכות צדיקים כו') ולא יאבדו במלחמה עם בנ"י. וע"ז אמר „שמא מרובים אתם מן המצרים שהיו שש מאות רכב בחור" מספר מסויים מפורש – שלא בערך למספר הצדיקים שהי' דיו להציל גם את סדום וכו' – וכשרצו להלחם בבנ"י לא נשאר מהם אף אחד.

ה. ההסבר לדברי רש"י „כדאיתא בחלק"

אך בן החמש למקרא יכול לשאול: במשך כל ארבעים השנים במדבר אין מוצאים שישראל עברו עבירות כאלו, יותר מכך: על שלומית בת דברי אומר רש"י[25] „שבחן של ישראל... לומר שהיא לבדה היתה זונה" – ומכך מובן גם לגבי האנשים, וכיצד ייתכן, אפוא, שכל־כך הרבה יהודים נכשלו בכך, עד אשר „ויהי המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף"[26]?

וכן: מהי הכוונה באמירת עצה זו בחשאיות – „בואו"?

לפיכך אומר רש"י „כדאיתא בחלק", ששם מפורש כיצד רימו את ישראל באמצעות „צרצורי של יין" עד שהם נכשלו בזנות ובעבודה זרה. ומובן, שאילו ידעו ישראל את עצת בלעם, הם היו נזהרים מכך. לכן הוא אמר זאת בסוד – „בואו", כדי שתחבולה ערמומית זו לא תיוודע לישראל[27].

ו. הכוונה בציון המקור „בספרי"

אך עדיין לא הכל „חלק": מסופר שם בגמרא כיצד בצעו את עצת בלעם – „עשה להן קלעים מהר שלג עד בית הישימות והושיב בהן זונות, זקינה מבחוץ וילדה מבפנים, ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמחין ויוצאין לטייל בשוק אומרת לו הזקינה...". ושוב אפשר לשאול: כיצד התנהגו ישראל באופן של „אוכלין... ושמחין ויוצאין לטייל בשוק" בין האהלים של נשי ובנות מדין? ובמיוחד כאשר היה זה לאחר הניסים הגדולים שראו ישראל זה עתה ב„אשד הנחלים"[28] ובמלחמת עוג, ש„עקר טורא"[29] וכו', והתוצאה היתה צריכה להיות הפוכה – התנהגות טובה ביותר של ישראל.

לכן מפנה רש"י גם למקור „בספרי", ומתכוין ל„ספרי" הקשור לענין שמדובר עליו ב„חלק": בספרי בפרשת בלק נאמר, ש„משנתמלאו ישראל מן הבזה (של מלחמת סיחון ועוג) התחילו מבזים את הבזה מקרעים כסות ומשליכים ומקרעים בהמה ומשליכים לפי שלא היו מבקשים אלא כלי כסף וכלי זהב...". כלומר, הבזה הרבה של המלחמה גרמה לישראל למצב של „וישמן ישורון", והתוצאה היא – „ויבעט", הדבר גרם בסופו של דבר להתנהגות לא נאותה ולכשלון החטא[30].

ז. מ„יינה של תורה"

מ„יינה של תורה" שבפירוש רש"י:

במלחמת מדין אמר הקדוש־ברוך־הוא[31] „נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים", ואילו כאשר מסר משה רבינו את הציווי הוא אמר[32] „לתת נקמת ה' במדין", ולא „נקמת בני ישראל", אבי מורי[33] מפרש שהסיבה לשינוי זה היא שהקדוש־ברוך־הוא מדקדק על כבודן של ישראל ומשה רבינו מדקדק על כבודו של הקדוש־ברוך־הוא (ובדומה לכך הוא מפרש את העובדה שהקדוש־ברוך־הוא הקדים בציווי בפרשת תרומה את הכרובים לארון, ואילו בפרשת נשא מוזכר הארון לפני הכרובים), אך צריך להבין, מדוע מוצאים שינוי זה ושני

---

25) אמור כד, יא. וראה פרש"י שמות ב, יא.

26) ס"פ בלק.

27) להעיר מרשב"ם בלק כד, יד. ועפ"ז י"ל בפשטות שגם בפ' בלק כוונת רש"י ב„כדאיתא בחלק" לתרץ איך נכשלו ישראל בזנות. וראה שפ"ח בלק כה, א.

28) חקת כא, טו.

29) שהובא בפרש"י ס"פ חקת.

30) ומה שלא הביא רש"י הספרי גם בפ' בלק (כד, יד. כה, א) לתרץ קושיא הנ"ל, י"ל כיון שגם במלחמת מדין נאמר „ויקחו את כל השלל ואת כל המלקוח גו'" (פרשתנו לא, יא. ראה פרש"י שם יג) ולכן דוקא כאן הזכיר להם משה שלא ינהגו בזה כמו במלחמת סיחון ועוג שזה גרם שיכשלו כו'.

31) פרשתנו לא, ב.

32) לא, ג.

33) לקולוי"צ לזהר פ' שלח ע' שעז. ולהעיר מתנחומא ובמדב"ר עה"פ.